

Piesa de rezistență a spectacolului rămâne jocul actoricesc, o adevărată demonstrație de măiestrie interpretativă, de tehnică și adevăr scenic. Cornelia Gheorghiu și-a lucrat cu minuțiozitate rolul. Ne oferă o Sarah în care trista decrepitudine se împletește cu o luciditate tăioasă. Ne oferă, succesiv, imagini exterioare – Sarah pozând „scenic”, Sarah jucându-se pe sine, Sarah contemplându-și din afară viața, dar și introspecții tulburătoare ce invită în realul psihologic. Un rol extrem de dificil, în care nuanțele sunt de maximă importanță, în care trecerile de la rol la ...rolul din rol cer actorului esențializare, capacitate de dedublare și, totuși, o constantă egalitate cu sine. Sublime tăceri, gamă impresionantă de intonații, gesturi nicio-dată întâmplătoare, felurime de stări redată cu dezinvoltură. Și totul după o îndelungată absență de pe scenă... Cuchi Gheorghiu (cum i se mai spune) nu doar că a oferit o lecție de actorie, dar a dat de gândit în privința mediocrității duse până la impostură în care se scaldă cele mai multe dintre tinerele ei colege de la Naționalul ieșean.

De partea cealaltă, Dionisie Vitcu a încântat, la rândul său, prin firească, promptitudine și știință a compunerii. Dificultatea rolului său consta în aceea că Pitou, secretarul, e pus în situația de a interpreta o varietate de roluri: mama Sarei, impresarul Jarrett, doctorul, Oscar Wilde... Altfel spus, Pitou trebuie să își facă interpretările la un nivel amatoristic, aspect subliniat de Vitcu prin teatralitate și „amatorismul” jucat. Tot Dionisie Vitcu este responsabil de contrabalansarea tragismului Sarei în zona comicului de situație. Nu lipsesc momentele în care societarul ieșean, în stilu-i inconfundabil, evadează din text: când i se cere să bată la ușă, găsește de cuviință să o facă ...verbal: „Boc! Boc! Boc!”, cu aluzie clară la premierul României. Apoi, un alt exemplu: printre Corneile și Racine, nu se poate abține să nu-l amintească și pe Alecsandri. Și așa mai departe.

Cu adevărat binevenită montarea Ancăi Ovanez de la Teatrul Național Iași, cu atât mai mult cu cât premiera a fost „sufixată” de conferința lui George Banu – „Sarah Bernhardt, primul star modern”. În sfârșit, după destul de mult timp și după tăceri destul de apăsate, instituția la care cândva își trăgea cupeul Sarah Bernhardt se poate lăuda cu un Eveniment. Să sperăm că nu e ultimul de acest fel...

Teatrul Național Iași – *Recviem pentru o stea sau Tipătul languste* de John Murrell. Traducere: George Doroșenco. Regie și adaptare: Anca Ovanez. Scenografie: Axenti Marfa. Ilustrație muzicală, asistență regie: Vladimir Doroșenco. Coregrafie: Oana Sandu. Cu: Cornelia Gheorghiu, Dionisie Vitcu. Figurație: Andreea Boboc, Cristina Bodnărescu, Maria Câmpăan, Ana Hegyi, Roxana Mârza, Andreea Spătaru, Bogdan Spiridon, Horia Veriveș, Vlad Volf. Data premierei: 27 februarie 2010.

HECUBA lu' Măniuțiu

Ce legătură există între Euripide și manele? Dar între ahei și motociclete? Cum poate fi redată drama femeilor troiene în așa fel încât această dramă să devină credibilă, palpabilă, pentru spectatorul de secol XXI, îndemnat să privească, precum un tablou, la o încercare de reconstituire *live* a istoriei? Fără menajamente, fără a ascunde sub preșurile disimulării un mod universal de a fi al omului, fără senzația că toate astea țin de registrul ficțiunii, ci, din contra, că reprezintă datele de fond ale unui continuu război, în care morala de învingător și cea de învins sunt la fel de firești precum respirația.

Din astfel de meditații pare să își tragă seva scenariul ***Aici, la porțile beznei*** pe care îl propune, la Teatrul Național Iași, Mihai Măniuțiu. O riguroasă esențializare a câtorva dintre tragediile euripidiene, având ca element central tragica figură a Hecubei, soția învinsului rege troian Priam, devenită captivă și silită să-și vadă copiii, Polyxene și Polydorus, uciși.

Durere, sete cumplită de răzbunare, umilință și demnitate, șiretenie feminină și sublim simbol al maternității, Hecuba, așa cum ne-o livrează Măniuțiu, este un punct terminus pe o ipotetică hartă civilizațională. Ai impresia că, odată cu ea, apune un eon, că reprezintă

Scenă din spectacol

cântecul de lebedă al unor timpuri luminoase, irepetabile, că o lume putrezește sub privirile noastre. Iar această lume nu e obligatoriu a celor de demult, ci un fel de prezent continuu în care, de-a valma, cei de ieri, de azi și de mâine omoară clipă de clipă câte o Hecubă.

De o vizualitate remarcabilă, spectacolul lui Mihai Măniuțiu vorbește în imagini agresiv-metaforice despre o apocalipsă simbolică în care combatanții (grupul bărbaților ahei și grupul femeilor troiene) punctează, gradual, dramatic progresiunea răului, proliferarea lui până în climaxul tăcerii finale. Într-un spațiu sumbru (o scenografie de Valentin Codoiu), cu sugestii de basorelief, amintind vag de arenele romane în care se înfruntau străvechii gladiatori, dar și cu aspect de hală contemporană populată de motociclete și inși în haine de piele, grupul aheilor deschide povestea Hecubei într-un travesti ce invocă, desigur, celebrul șiretlic al calului troian. Învingătorii se identifică parodic cu victimele lor, mimând batjocoritor tradiția, spaima, credințele învinșilor.

O muzică a subculturalității (ilustrație muzicală de Șerban Ursachi), cântată live, acutizează impresia de dezastru. Și, mai mult decât oricând, îți vine să recurgi la metafora sub care Dan C. Mihăilescu așeza știința regizorală mănuițiană: „dansând pe ruine”. Măștile cad, masculinitatea devastatoare o împresoară pe Hecuba, legată de un scaun ergonomic, mobil.

Intrarea în scenă a femeilor troiene, înfometate, fluid de despletire feminină, ridicându-și inutil cuvintele, brațele, speranțele către un cer falimentat, în care nu mai locuiește niciun zeu, apoi alegerea grotescă a mireselor, desfrâul dezlănțuit subliniat de femeia cauciucată, ori de lăutăreala generală în care se consumă pângărirea – sunt scene de un dramatism autentic, construit milimetric de acest matematician al scenei, care manevrează dezinvolt grupurile, desenează mulțimi, stări, adevăruri rostite fără menajamente. Și, în contrapunct, un cor al greierilor de noapte – „voce” a naturii tot mai îndepărtate? pauză de reflecție în avalanșa de urlete, lătrături, chiote, sunete-kitsch? ori poate freamătul gândurilor noastre, cei ce privim la toate acestea ca la un tablou?!

Pretutindeni Măniuțiu presară simboluri: autoflagelare, măști, călușuri, laptele, apa, cartea, plasma finală în care se succed imagini ale războaielor noastre recente, urmele cretei, lecția, martorul-narator, femeia gravidă (mama celor ce sunt) ce-și refuză sarcina într-un avort universal al umanității, al speranței. „A fi” se prăbușește în moarte. Ultima scenă, cea în care Hecuba se întâlnește în moarte cu fiul și fiica, scenă de o picturalitate magică, țesută în mișcare frântă și în trup gol, în sân, în maternitate amplă, în geneză și stingere, închide magistral această poveste care ne privește pe toți și pe fiecare în parte.

Ceea ce surprinde plăcut în zona evoluțiilor actricești este coeziunea grupului, reușită destul de rară pe scena TNI (e încă de actualitate rateul ieșean din *Uriășii munților* al lui Silviu Purcărete). În special mulțimea femeilor alcătuiește un personaj compact, plurivoc, o unitate în diversitate aptă să grefeze fin, dar prompt, în jurul dialecticii parmenidiene Unu-Multiplu. În corul aheilor, actorii simt nevoia să iasă în evidență, mai ales prin corifei („solistul” Cosmin Maxim, Doru Aftanasiu, Octavian Jighirgiu).

Ca reușită actricească, asupra a două personaje aș vrea să atrag atenția: Petru Ciubotaru face un Odiseu impecabil, antieroul în care măreția se întrepătrunde cu decadența, în care replica rostită grav se sparge sugestiv în ludica alegere a fecioarei sacrificate („Ala bala portocala...”). În al doilea rând, impresionant personajul lui Gelu Zaharia (*Talthybios*), postură în care actorul ieșean, mizând pe un firesc pe care aproape că nu i-l bănuiam, creionează un martor/narator pentru cele ce se petrec, al cărui somn final indică, din nou, sfârșitul faptelor, al istoriei. În rolul Hecubei, Doina Deleanu nu mi-a stârnit nici milă, nici teamă, cele două deziderate ale tragediei antice. Are o anume linearitate în interpretare ce sărăcește considerabil personajul. Tocmai Hecuba ar fi trebuit să contrabalanseze senzația de intelctualitate ușor elitistă pe care ți-o furnizează, pe alocuri, spectacolul. N-a fost să fie!

Dincolo de orice alte considerații, e la îndemâna oricui să vadă în „beznele” montate la Iași un spectacol mare. Măniuțiu și-a făcut treaba, Măniuțiu poate să plece. Să sperăm că „beznele” manageriale ale Naționalului ieșean vor găsi stropul de lumină necesar ca destinul acestei montări să fie unul mai fericit decât al ...Hecubei.

Teatrul Național „Vasile Alecsandri”, Iași – Aici, la porțile beznei, scenariu dramatic după Hecuba și alte tragedii euripidiene, de Mihai Măniuțiu. Regia: Mihai Măniuțiu; scenografia: Valentin Codoiu. Cu: Doina Deleanu, Tatiana Ionesi, Livia Iorga, Oana Sandu, Haruna Condurache, Diana Chirilă, Petronela Grigorescu, Antonela Cornici, Andreea Boboc, Maria Câmpean, Ingrid Elena Robu, Silva Helena Schmidt, Biatrice Cozmolici, Doru Aftanasiu, Octavian Jighirgiu, Cosmin Maxim, Constantin Pușcașu, Daniel Busuioc, Radu Ghilaș, Constantin Avădanei, Dumitru Năstrușnicu, Vlad Volf, Horia Veriveș, Petru Ciubotaru, Liviu Manoliu, Emil Coșeru, Gelu Zaharia, Brândușa Acioabăniței, Theodor Ivan, Albert Jighirgiu, Emanoil Jighirgiu. Data premierei: 8 mai 2010.

Năzdrăvăniile regizorale

„A aduce la zi” sau „a updata” este una dintre preocupările predilecte ale multora dintre regizorii contemporani. Pentru a ține pasul cu noile așteptări ale publicului de teatru, relecturile se impun adeseori cu necesitate. E recitit și redimensionat Shakespeare, e recitit Cehov, ca să nu mai spunem că protodramaturgi precum Sofocle sau Euripide par, în montările regizorilor nonconformiști, a se fi născut ei înșiși alaltăieri. De ce nu s-ar reciti deci, altfel, și basmele populare românești? Într-o cheie nouă, care să atragă atenția generațiilor crescute în fața monitorului și dopate cu altfel de „droguri” decât străvechile povești?

La o astfel de întrebare răspunde pozitiv proiectul teatral al Centrului European de Educație și Cultură „Artemis”, realizat în parteneriat cu Teatrul Național „Vasile Alecsandri” Iași și concretizat în spectacolul **Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte**, într-un scenariu și o regie semnate de Teodor Corban.